

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ  
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра генетики, селекції і насінництва ім. проф. М.О. Зеленського

**ЗАТВЕРДЖЕНО**  
факультет агробіологічний  
“10” червня 2025 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА  
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**ІННОВАЦІЇ ТА УПРАВЛІННЯ ПРОЄКТАМИ В АГРОНОМІЇ**

Галузь знань Н Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина

Спеціальність Н1 Агрономія

Освітньо-професійна програма «Селекція і генетика сільськогосподарських культур»

Факультет (ННІ) агробіологічний

Розробник: професор, кандидат с.-г. наук, професор Жемойда В. Л.,  
старший викладач, доктор філософії з агрономії Спряжка Р. О.

## Опис навчальної дисципліни Інновації та управління проєктами в агрономії

Навчальна дисципліна спрямована на формування знань та практичних навичок у сфері впровадження інноваційних технологій і управління аграрними проєктами з урахуванням специфіки селекційної та насінницької діяльності. У процесі вивчення дисципліни студенти ознайомлюються з сучасними підходами до розробки та реалізації проєктів у сільському господарстві, методами аналізу ризиків, оцінки ефективності інновацій, а також принципами трансферу технологій у галузі рослинництва.

Особлива увага приділяється інноваціям у селекції сільськогосподарських культур, організації дослідницьких програм зі створення нових сортів та гібридів, а також впровадженню систем управління якістю насіннєвого матеріалу відповідно до міжнародних стандартів. Дисципліна передбачає розгляд кейсів із комерціалізації селекційних розробок, створення стартапів у сфері насінництва, а також ефективного планування процесів при забезпеченні насінням агровиробників.

| Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь                     |                                                   |        |
|-------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------|--------|
| Освітній ступінь                                                                    | магістр                                           |        |
| Спеціальність                                                                       | НІ Агрономія                                      |        |
| Освітня програма                                                                    | Селекція і генетика сільськогосподарських культур |        |
| Характеристика навчальної дисципліни                                                |                                                   |        |
| Вид                                                                                 | обов'язкова                                       |        |
| Загальна кількість годин                                                            | 90                                                |        |
| Кількість кредитів ECTS                                                             | 3                                                 |        |
| Кількість змістових модулів                                                         | 2                                                 |        |
| Форма контролю                                                                      | екзамен                                           |        |
| Показники навчальної дисципліни<br>для денної та заочної форм здобуття вищої освіти |                                                   |        |
|                                                                                     | Форма здобуття вищої освіти                       |        |
|                                                                                     | денна                                             | заочна |
| Курс (рік підготовки)                                                               | 1                                                 |        |
| Семестр                                                                             | 2                                                 |        |
| Лекційні заняття                                                                    | 15 год.                                           |        |
| Лабораторні заняття                                                                 | 15 год.                                           |        |
| Самостійна робота                                                                   | 60 год.                                           |        |
| Кількість тижневих аудиторних годин<br>для денної форми здобуття вищої освіти       | 2 год.                                            |        |

### 1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета дисципліни – формування знань із теорії та практики селекційно-насінницької роботи.

#### Набуття компетентностей:

**інтегральна компетентність (ІК):** Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері агрономії під час здійснення професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

**загальні компетентності (ЗК):**

ЗК 3. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми;

ЗК 5. Здатність розробляти проєкти та управляти ними;

**спеціальні (фахові) компетентності (СК):**

СК 1. Здатність керувати колективом, забезпечувати розвиток персоналу, толерантно сприймати соціальні, етнічні та культурні відмінності;

СК 5. Здатність розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах на основі спеціалізованих концептуальних знань, що включають сучасні наукові здобутки у сфері агрономії;

**Програмні результати навчання (ПРН):**

ПРН 3. Розробляти і реалізовувати економічно значущі виробничі і дослідницькі проекти в сфері агрономії з урахуванням наявних ресурсів та обмежень, технічних, соціальних, правових та екологічних аспектів;

ПРН 7. Розробляти та реалізовувати проекти екологічно безпечних прийомів і технологій виробництва високоякісної продукції рослинництва з урахуванням особливостей агроландшафтів та економічної ефективності;

ПРН 13. Надавати консультації з питань інноваційних технологій в агрономії;

**2. Програма та структура навчальної дисципліни**

| Назви змістових модулів<br>і тем                                                                 | Кількість годин |        |              |    |     |     |      |              |              |   |     |     |      |  |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|--------|--------------|----|-----|-----|------|--------------|--------------|---|-----|-----|------|--|
|                                                                                                  | денна форма     |        |              |    |     |     |      | заочна форма |              |   |     |     |      |  |
|                                                                                                  | тижні           | усього | у тому числі |    |     |     |      | усього       | у тому числі |   |     |     |      |  |
|                                                                                                  |                 |        | л            | п  | лаб | інд | с.р. |              | л            | п | лаб | інд | с.р. |  |
| Модуль 1. <i>Інноваційні стратегії в селекції та насінництві</i>                                 |                 |        |              |    |     |     |      |              |              |   |     |     |      |  |
| Тема 1. Сучасні підходи в селекції, насінництві та агросервісі кукурудзи.                        | 1-2             | 15     | 2            | 3  |     |     | 10   |              |              |   |     |     |      |  |
| Тема 2. Особливості селекції та насінництва гетерозисних гібридів зернових культур               | 3-4             | 14     | 2            | 2  |     |     | 10   |              |              |   |     |     |      |  |
| Тема 3. Озимий ріпак: ринок, селекція та основні елементи технології вирощування                 | 5-6             | 14     | 2            | 2  |     |     | 10   |              |              |   |     |     |      |  |
| Разом за модулем 1                                                                               | 43              |        | 6            | 7  |     |     | 30   |              |              |   |     |     |      |  |
| Модуль 2. <i>Управління проектами в системі селекційно-насінницької роботи</i>                   |                 |        |              |    |     |     |      |              |              |   |     |     |      |  |
| Тема 1. Цукровий буряк: ринок, селекція та основні елементи технології вирощування               | 7-8             | 11     | 3            | 2  |     |     | 6    |              |              |   |     |     |      |  |
| Тема 2. Робота селекційних станцій (на прикладі KWS)                                             | 9-10            | 12     | 2            | 2  |     |     | 8    |              |              |   |     |     |      |  |
| Тема 3. Особливості селекції, насінництва та технологічні аспекти вирощування картоплі в Україні | 11-12           | 12     | 2            | 2  |     |     | 8    |              |              |   |     |     |      |  |
| Тема 4. Бавовник – стратегічна культура в Україні                                                | 13-14           | 12     | 2            | 2  |     |     | 8    |              |              |   |     |     |      |  |
| Разом за модулем 2.                                                                              | 47              |        | 9            | 8  |     |     | 30   |              |              |   |     |     |      |  |
| Усього годин                                                                                     | 90              |        | 15           | 15 |     |     | 60   |              |              |   |     |     |      |  |

**3. Теми лекцій**

| № з/п | Назва теми                                                                               | Кількість годин |
|-------|------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|
| 1.    | Сучасні підходи в селекції, насінництві та агросервісі кукурудзи                         | 2               |
| 2.    | Особливості селекції та насінництва гетерозисних гібридів зернових культур               | 2               |
| 3.    | Озимий ріпак: ринок, селекція та основні елементи технології вирощування                 | 2               |
| 4.    | Цукровий буряк: ринок, селекція та основні елементи технології вирощування               | 3               |
| 5.    | Робота селекційних станцій (на прикладі KWS)                                             | 2               |
| 6.    | Особливості селекції, насінництва та технологічні аспекти вирощування картоплі в Україні | 2               |
| 7.    | Бавовник – стратегічна культура в Україні                                                | 2               |
|       | Разом                                                                                    | 15              |

#### 4. Теми практичних занять

| № з/п | Назва теми                                                                        | Кількість годин |
|-------|-----------------------------------------------------------------------------------|-----------------|
| 1.    | Процедура реєстрації інтелектуальної власності на сорти рослин                    | 2               |
| 2.    | Формування ліцензійних договорів різних типів                                     | 2               |
| 3.    | Вимоги до суб'єктів насінництва та розсадництва                                   | 2               |
| 4.    | Визначення придатності сортів до вирощування у різних регіонах                    | 2               |
| 5.    | Виробництво насіння батьківських форм гетерозисних гібридів. Категорії їх насіння | 2               |
| 6.    | Створення стерильних аналогів та відновників фертильності самозапилюючих ліній    | 3               |
| 7.    | Процедура сортової сертифікації                                                   | 2               |
|       | Разом                                                                             | 15              |

#### 5. Теми самостійної роботи

| № з/п | Назва теми                                                                     | Кількість годин |
|-------|--------------------------------------------------------------------------------|-----------------|
| 1.    | Огляд біотехнологічних інновацій в селекційно-насінницькій роботі              | 10              |
| 2.    | Впровадження цифрових інструментів моніторингу (на прикладі індексу NDVI)      | 10              |
| 3.    | Розробка селекційної програми в реаліях сьогодення                             | 10              |
| 4.    | Порівняльна характеристика інтенсивних та екстенсивних сортів і гібридів       | 6               |
| 5.    | Структура роботи насінницьких господарств                                      | 8               |
| 6.    | Реалізація та впровадження у виробництво нових сортів і гібридів с.-г. культур | 8               |
| 7.    | Методики проведення сортової сертифікації із малопоширеними культурами         | 8               |
|       | Разом                                                                          | 60              |

#### 6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне опитування;
- захист практичних робіт;
- модульні тести;
- екзамен.

#### 7. Методи навчання (вибрати необхідне чи доповнити):

- метод проблемного навчання;
- метод практико-орієнтованого навчання;
- метод навчання через дослідження;
- метод командної роботи.

#### 8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

##### 8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

| Вид навчальної діяльності                                                      | Результати навчання                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Оцінювання |
|--------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>Модуль 1. Інноваційні стратегії в селекції та насінництві</b>               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |            |
| Практична робота 1.                                                            | <b>ПРН 3, 13.</b> Уміти планувати та впроваджувати виробничі й дослідницькі проекти в галузі агрономії, зокрема у сфері селекції та насінництва, враховуючи наявні ресурси, нормативні, екологічні, соціальні й технічні обмеження. Здійснювати консультативну діяльність щодо впровадження інновацій у селекції, технологіях виробництва та управлінні проектами у сфері агрономії. | <b>15</b>  |
| Практична робота 2.                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <b>15</b>  |
| Практична робота 3.                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <b>15</b>  |
| Самостійна робота 1.                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <b>25</b>  |
| Модульна контрольна робота 1.                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <b>30</b>  |
| <b>Всього за модулем 1</b>                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <b>100</b> |
| <b>Модуль 2. Управління проектами в системі селекційно-насінницької роботи</b> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |            |
| Практична робота 4.                                                            | <b>ПРН 3, 7, 13.</b> Уміти планувати та впроваджувати виробничі й дослідницькі проекти у сфері селекції та насінництва,                                                                                                                                                                                                                                                              | <b>15</b>  |
| Практична робота 5.                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <b>15</b>  |

|                               |                                                                                                                                                                                                                               |            |
|-------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| Практична робота 6.           | враховуючи наявні ресурси, нормативні, екологічні, соціальні й                                                                                                                                                                | 15         |
| Практична робота 7.           | технічні обмеження. Розробляти та впроваджувати інноваційні й                                                                                                                                                                 | 15         |
| Самостійна робота 2.          | екологічно безпечні технології вирощування й насінництва,                                                                                                                                                                     | 10         |
| Модульна контрольна робота 2. | орієнтуючись на специфіку агроландшафтів і принципи економічної доцільності. Здійснювати консультативну діяльність щодо впровадження інновацій у селекції, технологіях виробництва та управлінні проектами у сфері агрономії. | 30         |
| <b>Всього за модулем 2</b>    |                                                                                                                                                                                                                               | <b>100</b> |
| <b>Навчальна робота</b>       | <b><math>(M1 + M2)/2 \cdot 0,7 \leq 70</math></b>                                                                                                                                                                             |            |
| <b>Екзамен/залік</b>          |                                                                                                                                                                                                                               | <b>30</b>  |
| <b>Всього за курс</b>         | <b><math>(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100</math></b>                                                                                                                                                       |            |

## 8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

| Рейтинг здобувача вищої освіти, бали | Оцінка за національною системою (екзамени/заліки) |
|--------------------------------------|---------------------------------------------------|
| 90-100                               | відмінно                                          |
| 74-89                                | добре                                             |
| 60-73                                | задовільно                                        |
| 0-59                                 | незадовільно                                      |

## 8.3. Політика оцінювання

|                                                 |                                                                                                                                                                                                           |
|-------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Політика щодо дедлайнів та перескладання</b> | роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).  |
| <b>Політика щодо академічної доброчесності</b>  | списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Самостійні роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу |
| <b>Політика щодо відвідування</b>               | відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)      |

## 9. Навчально-методичне забезпечення:

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни на навчальному порталі НУБіП України eLearn – <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1146>;

- Жемойда В. Л., Спряжка Р. О., Дмитренко Ю. М., Макачук О.С., Зінченко О.А., Ковалишина Г. М., Асланян А.Г. Методичні рекомендації до виконання лабораторних робіт та самостійної роботи студентів ОС "Бакалавр" ОП "Агрономія" з дисципліни «Селекція і насінництво польових культур» (розділи «Насінництво – основна ланка у підвищенні врожайності культур»). Київ: НУБіП України, 2025, 106 с.

- Ринок сортів і насіння: навчальний посібник / О. В. Захарчук, В. Л. Жемойда, Р. О. Спряжка, О. С. Макачук. – Київ: НУБіП України, 2024. – 274 с.

- Практичне насінництво та насіннезнавство сільськогосподарських рослин: М. М. Гаврилюк, В. М. Соколов, В. Л. Жемойда. За редакцією академіка НАН України, професора В. В. Моргуна. – Навчальний посібник. м. Вінниця, 2018. 286 с.

- Макачук О.С., Дмитренко Ю. М., Ковалишина Г. М., Жемойда В. Л., Ткачик С.О., Спряжка Р. О. Методичні рекомендації до виконання практичних робіт та самостійної роботи з дисципліни «Селекція і насінництво польових культур» (розділи «Селекція рослин» і «Сортознавство») для студентів освітнього ступеня «Бакалавр» спеціальностей 201 «Агрономія», 202 «Захист і карантин рослин». Київ: НУБіП, 2021, 96 с.

#### 10. Рекомендовані джерела інформації

1. Васильківський, С. П., Кочмарський В. С. Селекція і насінництво польових культур : підручник. Біла Церква : Миронівська друкарня, 2016. 376 с.
2. Мазур О.В., Мазур О.В., Лозінський М.В. Селекція та насінництво польових культур : навчальний посібник. Вінниця : ТВОРИ, 2020. 348 с.
3. Закон України «Про насіння та садивний матеріал». Редакція від 16.05.2024.  
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/411-15#Text>
4. Державний реєстр сортів рослин, придатних для поширення в Україні (останніх років).  
<https://sops.gov.ua/derzavnij-reestr>
5. Державний реєстр суб'єктів насінництва та розсадництва (останніх років).  
<https://sops.gov.ua/derzavnij-reestr>
6. Посібник для аудиторів із сертифікації насіння: навч. посіб.; вид.друге, доопр. і допов.; відпов. за випуск чл.-кор. НААН М. Я. Кирпа. Київ: Аграрна наука, 2023. 368 с.

# НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра генетики, селекції і насінництва ім. проф. М.О. Зеленського

**“ЗАТВЕРДЖУЮ”**

Декан агробіологічного факультету  
\_\_\_\_\_ Коваленко В.П.  
“ \_\_\_\_ ” \_\_\_\_\_ 2025 р.

**“СХВАЛЕНО”**

на засіданні кафедри генетики, селекції і  
насінництва ім. проф. М.О. Зеленського  
протокол № \_\_\_\_ від “ \_\_\_\_ ” \_\_\_\_\_ 2025 р.  
Завідувач кафедри \_\_\_\_\_ Макарчук О.С.

**”РОЗГЛЯНУТО”**

Гарант ОПП «Селекція і генетика  
сільськогосподарських культур»  
\_\_\_\_\_ Макарчук О. С.

## РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

### ІННОВАЦІЇ ТА УПРАВЛІННЯ ПРОЄКТАМИ В АГРОНОМІЇ

Галузь знань Н Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина

Спеціальність Н1 Агрономія

Освітньо-професійна програма «Селекція і генетика сільськогосподарських культур»

Факультет (ННІ) агробіологічний

Розробник: професор, кандидат с.-г. наук, професор Жемойда В. Л.,  
старший викладач, доктор філософії з агрономії Спряжка Р. О.